

I

Friedrichstrasse 16^{III}, Berlin, den 12/10 08.

Kära mamma!

Som mamma kanske vet
genom mitt kort till Malle, bor
jag nu i Pension Sandberg,
Friedrichstrasse 16^{III}, sedan den
9 ds. Hotellvärdelsen blev ganska
dyr, men jag ansåg det vara bäst
re att kosta på sig en dag eller
så mera på det för resten
utmärkta hotellet, där jag bodde,
och under tiden hålla sig noga
för angående bästa sättet att
etablera sig. Jag anser fortfa-
rande, att det sedan skolan på
allvar börjat (från o med den
27 dennes) bli bäst att hyra rum

och äta ut alla mål utom
frukost, som blott består af kaffe
och ett par bröd med smör och
som alltid ingår i rumspriset.
Middag ätes Kl 1-3 i vanliga
fall och kväll vid åtta-siden.
Det blir alltså blott två or-
dentliga mål för dagen, men
det kan ju vara nog. För att
emellertid få tillfälle att öfva
språket samt se, hur det går
till i en tysk familj, har jag
nu till månadens slut tagit
hel inackordning i ofvannämnda
pension, som ligger vid
en af Berlins kurfurstgator och
är ett ganska, för att icke sä-
ga mycket, fint ställe. Icke
dessa mindre betalar jag blott
85 mark i månaden (1 mark =
= 89 öre) för ett rum, som är

större än smärmmen i "Krak"
slottet" och är properst möbleradt
med säng, chäslong, skrifbord, la-
voar, klädska samt andra nödiga
sittbehör. Det ligger på en stor, ljus
gård och är således ganska lugn
för att vara i en stor stad. I
priset ingår, utom elektriskt ljus
och hetvatten (klädestvättning gör
jag själf för att slippa ge dricks)
full matvårdning, bestående af den
ofvannämnda s.k. frukosten
middag kl 1/2 2, med 4 rätter
soppa, grönsaker, kött & potatis
rätt samt kaffe (jag dricker
den till maten), kvällen
kväll kl. 8. Denna består
smör och bröd samt te
sitt någon maträtt af
slag: sillsalat, kötträtt
Maten är här liksom i alla

och äta ut alla mål utom
frukost, som blott består af kaffe
och ett par bröd med smör och
som alltid ingår i rumspriset.
Middag ätes kl 1-3 i vanliga
fall och kväll vid åtta-siden.
Det blir alltså blott två or-
dentliga mål för dagen, men
det kan ju vara nog. För att
emellertid få tillfälle att öfva
språket samt se, hur det går
till i en lyck familj, har jag
nu till månadens slut tagit
hel inackordering i ofvan-
nämnda pension, som ligger vid
en af Berlins kurfurstgator och
är ett ganska, för att icke sä-
ga mycket, fint ställe. Icke
desto mindre betalar jag blott
85 mark i månaden (1 mark =
= 89 öre) för ett rum, som är

större än smärmmen i "Kråk-
slottet" och är mycket möbleradt
med säng, chäslong, skrifbord, la-
voar, klädskap samt andra nödiga
sittbehör. Det ligger åt en stor, ljus
gård och är således ganska lugn
för att vara i en stor stad. I
priset ingår, utom elektriskt ljus
och hetjening (klädestorvning gör
jag själf för att slippa ge dricks)
full mathållning, bestående af den
ofvannämnda s.k. frukosten,
middag kl 1/2 2, med 4 rätter:
soppa, grönsaker, kött & efter-
rätt samt kaffe (jag dricker vat-
sen till maten), hvarpå vi på
kväll kl. 8. Denna består af
smör och bröd samt te och där-
till någon maträtt af olika
slag: sillsalat, köttfärs etc.
Maten är här liksom i allmän-

het i Berlin riktigt, så att man
kan mycket väl äta sig mätt,
men det tråkiga är, att den är
lagad på tyskt sätt, med diver-
se konstiga kryddor och samman-
sättningar, som ej tilltala en
svensk mage något vidare, hvar-
för man till en början, (jag
äminstone) måste skapa mig ti-
det extra ut. Detta ger sig na-
turligtvis om en tid, då man
hunnit vänja sig därvid, och
om en månad hoppas jag allt
skall vara all right. Där jag
nu bor är frun, som det hörs
på namnet, svenska, hvilket
visar sig däri att han om kväl-
larna låter litet mera smörgås-
mat komma på bordet, än
hvad som vanligen är fallet
i Tyskland. För öfrigt är

stället fullkomligt tryckt. Mannen talar också svenska rätt bra och är för öfrigt föreståndare för ett hotell här i staden, Hotel Phoenix, förresten ett mycket bra och billigt hotell, som jag hördet rekommenderas af svenskar under nedresan.

Jag betalar alltså 85 mark för min inackordering. Därtill kommer emellertid fräst & strykning, som jag enligt gängse priser här beräknar kosta mig 5 mark i månaden (kanske en smula mindre) samt eldning om vintern (15 november - 15 april) som kostar 6-8 mark i månaden. Läger jag här till 1 mark i dricks till pigan samt resor på spårvagn, hvilket man alltid måste räkna med

När i Berlin på grund af staden kolossala utsträckning, är man uppe i en summa af 100 mark pr månad, och hoppas jag ej behöfva öfverskrida denna.

I händelse maktiderna på mitt nuvarande ställe ej skulle passa för mina föreläsningar, som hållas öfver hela dagen från 8 på morgonen till 10 på kvällen, har jag gjort upp med värdinnan att jag för ha rummet med punkt om morgnarna och betjening till 30 mark i månaden. Jag åter då middag ute i närheten af skolan till ett pris af 1 mark om dagen, då jag får ungefär detsamma som i pensionater + öl, samt åter

kväll ankingen i pensionater för 20 à 25 mark eller ock ute.

Att äta kväll ute är emellertid lika dyrt här som det är billigt att äta middag, hvarför vet jag ej, och kan man knappast få något ordentligt under Mark 1.25-1.50. Det finnes emellertid ett tredje sätt, som allmänt praktiseras af Berlins ungdomkarlar med begränsade inkomster, och det är att själf laga sin kvällsvard och köpa hem smår, bröd, ost och korf samt koka te, ägg & korf efter omständigheterna, och detta blir nog det billigaste. Jag kommer nog att göra så, åtminstone efter jul. För närvarande trifs jag mycket bra, då jag bor: värdfolket är mycket treligt och synes vara

redbart folk. Gästerna vid bor-
det äro endast 8 st, hvaraf en
fransman, 2 tyskar och 1 kvinn-
lig ditta samt en svensk student,
som heter Lindquist, är son till
en kryddkräpsare på Hornsgatan
i Stockholm och är blott 18 år
gammal och grån och utan
praktik. Han skall liksom
jag studera vid Handelshög-
skolan här, men friligen blott
ett år. På det hela taget är
det en hyggelig yngling, som
alla studenter en smula kära
blott. Han har ett rum här
för 125 mark, men skall flytta
till ett annat för 100 mark.

I dag har jag anmält mig
i polisen, hvilket kostar M. 2.25;
alltså c: 5 kr. billigare än att
saga ut pass. Mina betyg måste

jag låna konsulatets afversätta
och bevisbua, hvilket kostar mig
Mark 11.50, och har jag idag läm-
nat in min ansökan om inträde
i skolan. Denna måste föreläg-
gas styrelsen, då jag ej har stu-
dent-examen, och för jag bestämmt
besked i slutet af veckan. Man
sade mig dock på sekretariatet,
att något hinder knappast fun-
nes för mitt inträde. Jag har
utförligt tillskrifvit rektor Mun-
the om denna sak. Mina peng-
ar, som jag fick ut utan vida-
re, har jag satt in på en bank,
där jag har en bekant svensk,
mot 2% ränta, och för man
ej högre ränta här.

Den gångna veckan har jag
användt till att sitta på stan
en smula. Den är ofantligt

vidsträckt, har 2 millioner
invånare och en massa kyrkor.
Det finnes öfver 100 spårvagns-
linjer förutom häst- och automo-
bilambussar, som passa ut-
märkt här, då hela staden är
platt som en stor pannkaka
utan några backar att tala om.
På huvudgatorna är det ett
fästigt lif, och man vågar lif-
vet hvar gång man passerar
de större gatukorsningarne.
Luften är ganska tjock af all rö-
ken och dammet samt ej alltför
mycket våldofstande, men gatorna,
som i allmänhet är belagda
med asfalt, hållas mycket rena
och dämpa bullret. Restauranger
och ölstugor finnas i tusental,
och man kan sitta en hel
kväll och dricka öl för 30 öre

och höra god musik, och detta har
jag gjort vid flera tillfällen. Teat-
rana däremot är mycket dyra, då
man ej kan få en platt under
3 mark. Som förut sagts, är
afstånden kolossala, men man kan
fara med järnväg, underjordiska
bågspårvagnar och omnibusar för
5 eller 10 pennige hur långa
sträckor som helst. Jag var sålun-
da en halftimmes väg att gå
från skolan, men som denna
ligger så centralt, strax vid
slottet, är det omöjligt att få
något skapligt billigt lokus
på närmare håll. Sällén t. ex.
var en halftimmes väg med
spårväg från sitt kontor.
Förra veckan kom jag
genom Sälléns tillskyndan att
vara med på svenska folk-

dansklubben och kommer att vara
det hvar 14 dag nu i vinter. Vi
voro c: 30 st. ungdomar, mest
plickor (sjukegymnaster, musikstude-
rande etc). I går sågo vi på
ballangerna och sågo bl. a. när en
sprack, som ni kanske läst om
i tidningarne, och sedan gingo
vi 4 svenskar på en danslokal,
som det är godt om, och dansade
några timmar med de tyska jän-
sorna.

Jag var i dag på café Bauer
på Unter den Linden och läste
svenska tidningar för i lördags,
men annars har jag ej en aning
om hvad som skett i Sverige.
Labatt och Wijk har jag hört
talas om en smula, men ej
mera.

Man vidare för tillfället
recknar jag med många häls-
ningar
lynnar.